

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY

21/2023

ETNOLOGIA, ANTROPOLOGIA MIASTA

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY
21/2023

ETNOLOGIA, ANTROPOLOGIA MIASTA

Redaktor naczelny / Editor-in-chief: dr hab. Róża Godula-Węclawowicz, prof. IAE PAN (Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

Sekretarz redakcji / Editorial secretary: dr Alicja Soćko-Mucha (Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

Redaktor tematyczny / Topic editor: dr hab. Grażyna Ewa Karpińska, prof. UE (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet Łódzki)

Redaktor języka polskiego / Polish language editor: dr Joanna Kulczyńska-Kruk (Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

Rada naukowa / Scientific Council:

dr hab. Marcin Brocki (Uniwersytet Jagielloński, Kraków); Dr. Iwona Dudek-Blaise (Centre national de la recherche scientifique, Marseille); doc. Ph Dr. Jan Horský, Ph.D. (Univerzita Karlova v Praze, Praha); Ph.D. Laurie Koloski, prof. emerita (University of William&Mary, Williamsburg, VA, USA); dr hab. Katarzyna Majbroda (Uniwersytet Wrocławski); dr hab. Adam Pomieciński, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński, prof. emeritus (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); Peter Salner, PhD., DrSc. (Slovenská akadémia vied, Bratislava); doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc. (Západočeská univerzita v Pilzni)

Recenzenci / Board of Reviewers:

dr hab. Monika Banaś, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński); dr hab. Kamila Baraniecka-Olszewska, prof. IAE PAN (Polska Akademia Nauk); dr Tadeusz Baraniuk (Uniwersytet Warszawski); prof. dr hab. Janusz Barański (Uniwersytet Jagielloński); dr hab. Jarosław Chodak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); dr hab. Kinga Czerwińska, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach); dr hab. Henryk Czubała, prof. emeritus (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie); dr hab. Dagnosław Demski, prof. IAE PAN (Polska Akademia Nauk); prof. dr hab. Wojciech Dudzik (Uniwersytet Warszawski); dr Karolina Dziubata-Smykowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN (Polska Akademia Nauk); Doc. PhDr. Margita Jágerová, PhD. (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre); dr hab. Wioletta Kazimierska-Jerzyk (Uniwersytet Łódzki); dr hab. Ewa Kocój, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński); dr hab. Beata Kubiak Ho-Chi, prof. UW (Uniwersytet Warszawski); dr Renata Hołda (Uniwersytet Jagielloński); prof. dr hab. Grażyna Kubica-Heller (Uniwersytet Jagielloński); dr hab. Paweł Kubicki, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński); prof. dr hab. inż. Krzysztof Lenartowicz, prof. emeritus (Politechnika Krakowska); prof. dr hab. Zbigniew Libera (Uniwersytet Jagielloński); dr hab. Katarzyna Majbroda, prof. UW (Uniwersytet Wrocławski); prof. dr hab. Ewa Nowina-Sroczyńska (Uniwersytet Łódzki); dr hab. Grzegorz Odoj, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach); ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie); dr Aleksandra Paprot-Wielopolska (Uniwersytet Gdański); dr hab. Adam Pomieciński, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński, prof. emeritus (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); dr hab. Marta Rakoczy (Uniwersytet Warszawski); dr hab. Michał Rauszer (Uniwersytet Warszawski); dr hab. Elżbieta Rybicka, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński); dr hab. Sławomir Sikora (Uniwersytet Warszawski); dr hab. Katarzyna Smyk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); dr Łukasz Sochacki (Uniwersytet Jagielloński); dr Katarzyna Waszczyńska (Uniwersytet Warszawski); dr hab. Wioletta Wróblewska, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu); dr hab. Marta Zimniak-Hańajko, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)

Korekta abstraktów / Proofreading of the abstracts: Klaudyna Michałowicz

Korekta językowa artykułu O. Smoliaka i in./ Proofreading of the article by O. Smoliaka et al.: Klaudyna Michałowicz

Korekta językowa artykułu A. Wróbel / Proofreading of the article by A. Wróbel: Kaja Kałużyńska

Autor zdjęcia na okładkę / Cover photograph: Róża Godula-Węclawowicz

Opracowanie graficzne okładki / Cover design: Teresa Witkowska

Opracowanie graficzne, skład: ITEM Tomasz Ciciński

Druk:

Journal of Urban Ethnology jest ewaluowane przez: Web of Sciences – Emerging Sources Citation Index; EBSCO; ERIH PLUS; Index Copernicus – International Journals Master Lists; Ministerstwo Edukacji i Nauki

Artykuły z poszczególnych numerów są dostępne on-line:
<http://journals.iaepan.pl/jue/index>
oraz <http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&tab=3>

Pismo założone w 1992 r., do 2001 r. wydawane przez Muzeum Niepodległości w Warszawie, następnie do 2010 r. przez Polskie Towarzystwo Etnologii Miasta. Od grudnia 2012 r. prawnym właścicielem tytułu jest Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.

Journal of Urban Ethnology is evaluated by: Web of Sciences – Emerging Sources Citation Index; ERIH PLUS; EBSCO; Index Copernicus – International Journals Master Lists; Google Scholar; the Ministry of Science and Higher Education.

Papers from JUE's previous issues are available online at:
<http://journals.iaepan.pl/jue/index> and <http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&tab=3>

Established in 1992, until 2001 the periodical was published by the Museum of Independence in Warsaw; later, until 2010, by the Polish Association for Urban Ethnology. Since December 2012, the legal ownership of the title has belonged to the Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences.

Adres / Address:

Journal of Urban Ethnology
Pracownia Etnologii w Krakowie IAE PAN
ul. Sławkowska 17,
31-016 Kraków
Polska
e-mail: jue@iaepan.edu.pl
tel. : +48 12 422 48 65
<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

Journal of Urban Ethnology © Copyright 2023. All papers are copyright to their authors and Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences.

Wszystkie artykuły w Journal of Urban Ethnology 21/2023 są udostępniane na zasadach Open Access zgodnie z licencją CC-BY wersja 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>)

All papers published in the Journal of Urban Ethnology 21/2023 are accessed following Open Access regulations as defined by the CC-BY ver. 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>).

PL ISSN 1429-0618
e-ISSN 2719-6526

Spis treści

PL ISSN 1429-0618; e-ISSN: 2719-6526

DOI: <https://doi.org/10.23858/JUE21.2023>

<https://rcin.org.pl/dlibra/publication/277191>

SPIS TREŚCI – CONTENTS

Od redakcji.	7
<i>Editorial note</i>	

Z kulturowego dziedzictwa miasta

From the city's cultural heritage

Renata Hołda	
Ghost tour. „Straszne” dziedzictwo miasta	13
<i>A ghost tour. The city's "terrible" heritage</i>	
Róża Godula-Węclawowicz	
Z religijnego dziedzictwa Krakowa. Procesje z Wawelu na Skalkę	27
<i>From the religious heritage of Cracow. Processions from Wawel to Skalka</i>	
Agnieszka Szczepaniak-Kroll	
„Ludowość” jako element strategii rozwoju małych grup etnokulturowych. Przykład poznańskich Bambrów	45
<i>“Folk-type culture” as an element of the development strategy of small ethnocultural groups in the example of Poznań Bangers</i>	
Sebastian Latocha	
Nasze osiedle. Miejskie bukoliki.	67
<i>Our housing estate. Urban bucolics</i>	
Julia Kunikowska	
O ludowym dziedzictwie Wolicy, dawnej wsi w granicach Warszawy	89
<i>On the folk heritage of Wolica, a former village inside the boundaries of Warsaw</i>	
Maria Wąchała-Skindzier, Patryk Oczko	
Ludowość Nowej Huty i nowego miasta Tychy w latach 50. XX wieku	103
<i>The folklore of Nowa Huta and the new city of Tychy in the 1950s</i>	
Justyna Laskowska-Otwinowska	
Uliczny karnawał czy ludowy sąd? Ludyczne elementy współczesnych protestów miejskich	125
<i>A street carnival or people's court? Ludic elements of contemporary city protests</i>	

Miscellanea

Maciej Kowalewski, Marek Ostrowski

- Projektowanie protestu: przestrzeń publiczna (nie)przyjazna demonstracjom ulicznym 137
Designing a protest: public space (un)friendly to street demonstrations

Antonina Wróbel

- Spatial conflicts in the La Chana district of Granada. Analysis of the mural-based project
 “La Chana Open Gallery” 149
*Konflikty przestrzenne w dzielnicy La Chana w Grenadzie. Analiza projektu “La Chana Open Gallery”
 opartego na sztuce muralu*

Krzysztof Darmach

- Celebrare Convivium. Miasto w podróży – perspektywa gościnności 163
Celebrare Convivium. City on the go – the perspective of hospitality

Joanna Kulczyńska-Kruk

- Kraków w poematach Jalu Kurka i Mariana Czuchnowskiego 177
Cracow in the poems by Jalu Kurek and Marian Czuchnowski

Barbara Stec

- Kulturowe podstawy modyfikowania światła słonecznego we wnętrzu architektonicznym.
 Japońska pochwała światłocienia na podstawie eseju *In'ei – raisan* Jun'ichirō Tanizakiego 195
*Cultural foundations for the modification of sunlight within an architectural interior.
 Japanese praise of chiaroscuro based on Jun'ichirō Tanizaki's essay In'ei – raisan*

Z historii etnologii

From the history of ethnology

Magdalena Kwiecińska

- Bronisław Malinowski i Bronisław Piłsudski w Zakopanem. Tropy i konteksty 217
Bronisław Malinowski and Bronisław Piłsudski in Zakopane. Traces and contexts

Materiały

Materials

Oleg Smoliak, Liudmyla Shchur, Dmytro Hubiak, Anatoliy Bankovskyi

- The cycle of pre-Christmas winter folk holidays as held in Western Podillya in Ukraine with
 the processes of urbanization and globalization in the background. 229
*Cykl przedświątecznych zimowych świąt ludowych na Zachodnim Podolu na Ukrainie z procesami
 urbanizacji i globalizacji w tle*

Informacje dla autorów / Information for Contributors

Journal of Urban Ethnology jest pismem otwartym dla badaczy miejskiej kultury zarówno w jej wymiarze teoretyczno-metodologicznym jak i szczegółowej analizy aspektów kultury miasta. Etnologia/antropologia miasta rozumiana jest szeroko, nie tylko w odniesieniu do kultury środowiska stricte miejskiego, ale uwzględniająca także problematykę rozprzestrzeniania się miejskiego stylu życia na inne środowiska społeczno-kulturowe, w tym np. na małe miasteczka czy wieś. Na łamach JUE zamieszczamy teksty o charakterze teoretycznym, metodologicznym, analitycznym, komparatystycznym, empirycznym. Drukujemy artykuły, które jeszcze nie były publikowane.

Redakcja wstępnie kwalifikuje artykuły pod względem ich zgodności z profilem tematycznym i z wymogami formalnymi pisma oraz z zasadami stawianymi publikacjom naukowym. Następnie kieruje je do recenzentów zewnętrznych. W procesie recenzowania obowiązuje zasada *double-blind review* oznaczająca, że autorzy i recenzenci nie znają swych tożsamości; w pozostałych przypadkach recenzent podpisuje deklarację o niewystępowaniu konfliktu interesów. Recenzji podlega koncepcja pracy (wybór tematu, założenia), metodologia (wybór metody, jej zastosowanie), narracja (jasność wyводу, styl wypowiedzi), redakcja tekstu (adekwatność tytułu, podział tekstu na części, adekwatność przypisów). Recenzent w formie pisemnej określa warunki dopuszczenia artykułu do druku lub jego odrzucenia. W przypadku uwag autor zobowiązany jest do ustosunkowania się do nich.

Ostateczną decyzję o publikacji artykułu bądź jego odrzuceniu podejmuje redakcja, kierując się opiniami recenzentów i odpowiedziami autorów. W przypadkach kontrowersyjnych redakcja może powołać dodatkowego recenzenta.

The Journal of Urban Ethnology is a periodical addressed to the researchers of urban culture with regard to both its theoretical and methodological dimension and the detailed analysis of various aspects of urban culture. Urban ethnology/anthropology are understood broadly, not only in reference to the culture of a strictly urban environment, but also with regard to issues of the dissemination of urban lifestyle to other socio-cultural environments, including small towns and villages. The JUE publishes theoretical, methodological, analytical, comparative and empirical texts. Articles published in the JUE have not been published elsewhere.

The Board of Editors makes a preliminary selection of articles in relation to their conformity with the thematic profile and the formal requirements of the periodical and with the standards of scholarly publication. Subsequently the articles are forwarded to outside reviewers. The process of reviewing texts submitted to JUE follows the double-blind review rule, i.e. the identities of the authors are unknown to the reviewers and vice-versa; in other cases, the reviewer signs a statement on the absence of a conflict of interests. The reviewed aspects are: the concept of the study (choice of topic, assumptions), its methodology (selection and application of the method of analysis), the narration (clarity of argumentation, appropriateness of style) and editorial correctness (suitable title, division into subsections, footnotes). The reviewer submits his/her opinion in writing, stating the reasons for the article's rejection or the conditions that must be met for it to be accepted for publication. The author is requested to comment on the reviewer's remarks.

The final decision on the acceptance/rejection of the text is taken by the Board of Editors based

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru, skracania i redagowania tekstów.

Autorzy publikacji powinni ujawnić wkład poszczególnych osób w powstanie publikacji, przy czym główną odpowiedzialność ponosi autor zgłaszający tekst. W razie stwierdzenia przypadków nierzetelności naukowej, polegającej na nieujawnieniu wkładu innych osób w powstanie publikacji (*ghostwriting*) bądź wskazaniu jako współautorów osób, których wkład w powstanie publikacji był znikomy lub w ogóle nie miał miejsca (*guest authorship*), redakcja ma obowiązek powiadomienia o tym naruszeniu zasad etyki środowiska naukowego.

Journal of Urban Ethnology jest rocznikiem. Autorom publikującym na łamach Journal of Urban Ethnology nie są wypłacane honoraria, jednakże Wydawca udostępni nieodpłatnie Autorowi plik pdf artykułu.

Pełne treści numerów archiwalnych oraz szczegółowe informacje dla Autorów dostępne są on-line: <http://journals.iaepan.pl/jue/index>

Journal of Urban Ethnology jest także dostępny za pośrednictwem RCIN:
<http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&tab=3>

on the reviewers' opinions and the author's comments. If a controversy arises, the Board of Editors may appoint another reviewer. The Board of Editors reserves the right to select, abridge and edit the submitted texts.

The authors are obliged to disclose the participation of third parties in the creation of the text; the responsibility for complying with this duty rests chiefly with the author submitting the text. If the lack of scholarly diligence in the form of ghostwriting or guest authorship is detected, the Board of Editors is obliged to apprise the academic milieu of this infringement of professional ethics.

The Journal of Urban Ethnology is an annual. Publication of an article in JUE is unpaid, but the Publisher shall make accessible to the Author with no remuneration – a PDF- file of the chapter.

Full texts of archival volumes of the JUE and detailed information for the authors are available online:
<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

JUE is also available via RCIN:
<https://rcin.org.pl/dlibra/publication/75042?language=en#description>